

Viedoklis Atbildības nastu no darba devēja uz darbinieku pārlīkt nevar

Ivars Mileika,
SIA INNOVATOR valdes priekšsēdētājs

No spēkā esošās likumdošanas izriet, ka aprēķināt un ieturēt nodokļus no darbinieka bruto algas un pārskaitīt tos valsts budžetā ir darba devēja pienākums, līdz ar to pilnīgi absurdi ir pārlīkt atbildības nastu un uzlikt par pienākumu veikt nodokļa nomaksu valsts budžetā par to nodokļa daļu, kurai darba devējs ir saņēmis nodokļa samaksas termiņa pagarinājumu, fiziskai personai – darba ņēmējam – no ienākuma, kuru fiziskā persona pat nav saņēmusi, jo fiziskai personai tiek pārskaitīta tikai tā darba algas ieņēmumu daļa, no kuras ir aprēķināti un ieturēti visi likumdošanā noteiktie nodokļi. Turklāt tiesību normas (IIN likums) arī noteic darba devēja atbildību par termiņa nesamaksāto nodokli (31. pants), par nepilnīgu nodokļa ieturēšanu (31.2 pants) un par aplikamā ienākuma samazināšanu (31.3 pants). Nodokļu sistēmas (jo īpaši darbaspēka nodokļu) konkurētspēja un stabilitāte ir kā virsmērķis nodokļu politikas evolūcijai, kam pārkārtojamas citas nodokļu politikas pilnveides iniciatīvas. Valsts ar šādu pieeju un atbildības nastas pārlīkšanu rada netaisnīgu un nesaprotamu nodokļu sistēmu valsts iedzīvotājiem. Turklāt, kas nav mazsvarīgi, tikai pamatojoties uz kādu no likuma *Par iedzīvotāju ienākuma nodokli* 31.3 panta trešajā daļā minētajiem apstākļiem, VID var pārņest nodokļa samaksas pienākumu no darba devēja uz darbinieku. “[...]Ja darba devējs (ienākuma izmaksātājs) taksācijas gada laikā nav ieturējis nodokli no maksātāja aplikamā ienākuma, no kura atbilstoši šā likuma noteikumiem tas bija jāietur ienākuma izmaksas vietā, ir pārtraucis savu darbību Latvijā, ir likvidēts vai citādu iemeslu dēļ nav atrodams, taksācijas gada iztrūkstošā

nodokļa summa ir jāsamaksā pašam maksātājam, izņemot gadījumus, kad tas likvidēts atbilstoši likumdošanas aktu normām un nodokļu parādi dzēsti atbilstoši likuma *Par nodokļiem un nodevām* 25. pantam”. Šajā normā nav iekļauts fiziskās personas – darba ņēmēja – pienākums samaksāt darba devēja vietā savlaicīgi nenomaksāto nodokli valsts budžetā, līdz ar to šāda VID prasība ir pilnīgi nepamatota.

Viedoklis Cilvēkam nav jācieš valsts piešķirtā pagarinājuma dēļ

Jānis Taukačs,
ZAB Sorainen partneris nodokļu un muitas jautājumos

Šādas situācijas diemžēl veidojas jau vairākus gadus – gan tādēļ, ka gadās pārrāvumi informācijas cirkulēšanā starp Valsts ieņēmumu dienestu un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, gan tādēļ, ka Finanšu ministrija ir radījusi monsturu, kas īsti neiekļaujas ne iedzīvotāju ienākuma nodokļa, ne valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu sistēmā. Juridiski šai situācijai nevajadzētu atšķirties no parastas situācijas, kur darba devējs saņem nodokļu nomaksas pagarinājumu, bet darbiniekam ir sakrāti čeki par attaisnotajiem izdevumiem, un tādēļ veidojas IIN pārākums. Darbinieks nedrīkst ciest tādēļ, ka VID iedevis darba devējam pagarinājumu, neatkarīgi no darbinieka algas apmēra. Tādēļ VID šobrīd nekorekti (gramatiski) piemēro attiecīgās tiesību normas. Kaspara vietā būtu jāatprasa IIN pārākums un VID atteikums (ja tāds sekos) jāapstrīd tiesā. Cita (Latvijā nu jau tradicionāla) problēma – par summām simtos eiro diez vai atmaksājas tiesāties. Vienīgi Kaspara Kociņa kompetence šķiet pietiekama, lai to mēģinātu paveikt bez dārgiem advokātiem. Sapņu valsti ar iestādēm, kam rūp laba pārvaldība, VID jau būtu pēc Kaspara Kociņa EDS ziņas saņemšanas uzrakstījis

Finanšu ministrijai, kas būtu jau sagatavojusi attiecīgos grozījumus. Latvijā ātrāk būs, ja Kaspars Kociņš pats uzrakstīs Finanšu ministrijai. Iespējams, tad arī tiesāties nevajadzēs.

Viss solidaritātes nodoklis ir viens liels, melns caurums. Ja līdz mūsu iniciētajam Satversmes tiesas spriedumam par šo nodokli tas vēl valsts budžetā ienesa kādu pieklājīgu summiņu, tad pēc sprieduma Saeimai nācās grozīt šo likumu, un tagad tas budžetam atnes vien kapeikas. Nesen uzdūros labam OECD apkopojumam par Latvijas nodokļiem 15 gadu vēsturiskā griezumā. Kas iekrita acīs? Labojumu gads redzams OECD tabulā – solidaritātes nodokļa ieņēmumi valsts budžetā kritās no 65 miljoniem 2017. gadā uz 0,6 miljoniem 2019. gadā.

Ceru, ka veselais saprāts uzvarēs un šo nodokli atcels. Starp citu, pēc aptuveniem aprēķiniem pieci galvenie nodokļi atnes valsts budžetam ap 92% no visiem nodokļu ieņēmumiem 10 miljardiem. Cerams, jaunā Saeima beidzot pieķersies nodokļu sistēmas vienkāršošanai, atceļot vismaz daļu no mazajiem nodokļiem un nodevām.

Viedoklis Vajadzīgi grozījumi

Mārtiņš Kalniņš,
VID Nodokļu pārvaldes direktores vietnieks

Šobrīd nodokļu normatīvais regulējums paredz, ka, aprēķinot maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli par gadu, cilvēks ir tiesīgs iekļaut tikai to solidaritātes nodokļa daļu, kas faktiski ir pārskaitīta iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales kontā. Valsts ieņēmumu dienestam nav tiesību iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķinā neņemt vērā apstākli, ka solidaritātes nodoklis faktiski nav samaksāts, jo darba devējam ir piešķirts samaksas termiņa pagarinājums. Tāpēc Valsts ieņēmumu dienests piekrīt, ka rakstā minētajā situācijā, kas izveidojusies solidaritātes nodokļa maksātājiem saistībā ar viņu darba devēju pieprasītajiem nodokļu samaksas termiņu pagarinājumiem, ir nepieciešami likumu grozījumi, un ir informējis par to 2021. gadā nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas politiku veidojošās iestādes – Finanšu ministriju un Labklājības ministriju. Informējam, ka pēc VID rīcībā esošās informācijas šobrīd tiek izstrādāti grozījumi normatīvajos aktos. Lai saņemtu detalizētāku informāciju, lūgums vērsties Labklājības ministrijā.